

Warszawa, dnia 21 października 2002 r.

**Opinia prawna do rządowego projektu ustawy o Wojskowych Służbach
Informacyjnych (druk nr 897)**

Rządowy projekt ustawy o Wojskowych Służbach Informacyjnych (WSI), zwany dalej projektem, wniesiony do Sejmu dnia 19 września br. i opublikowany w druku sejmowym nr 897, dotyczy zadań, organizacji i funkcjonowania istniejących od 1990 r. WSI. Zakres kompetencji WSI ingeruje w sferę konstytucyjnie chronionych praw i wolności – na mocy przepisu art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczanie tych praw i wolności może zostać ustanowione jedynie w drodze ustawy. Opiniowany projekt ma stanowić właściwą ustawową podstawę istnienia i działania WSI.

Projekt ustanawia WSI jako wyodrębnioną i wyspecjalizowaną służbę Sił Zbrojnych RP, zgodnie z przepisem art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205 z późn. zm.). WSI są także jedną ze służb ochrony państwa w rozumieniu przepisu art. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z późn. zm.) oraz jedną ze służb specjalnych określonych przez przepis art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676).

W kolejnych rozdziałach projekt określa zakres działania oraz organizację WSI, uprawnienia i obowiązki ich żołnierzy, zawiera także przepisy szczególne dotyczące pełnienia służby przez żołnierzy WSI.

Katalog zadań WSI zawarty został w art. 3 ust.1 projektu, przy czym działania służb prowadzone być mogą jedynie w interesie lub na rzecz Sił Zbrojnych. Określony w projekcie katalog zadań może zostać rozszerzony odrębnymi przepisami w czasie

wojny i stanów nadzwyczajnych. Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 1 projektu, kierunki działań WSI określa Minister Obrony Narodowej. Projekt przewiduje możliwość współdziałania WSI przy wykonywaniu swoich zadań z organami, służbami i instytucjami wojskowymi i cywilnymi zarówno krajowymi, jak zagranicznymi a także nakłada na organy i instytucje władzy publicznej oraz na przedsiębiorców prowadzących działalność w sferze użyteczności publicznej (a w szczególnych wypadkach na wszystkich) obowiązek współpracy ze służbami.

Określono tryb powoływania szefa WSI i jego zastępców oraz ich zadania. Projekt podkreśla kontrolną funkcję Sejmu, przewidując konsultowanie z sejmową komisją ds. służb specjalnych kandydatów na szefa WSI i jego zastępców oraz poddanie kontroli izby ich działalności. Projekt ustala także strukturę wewnętrzną służb, sposoby ich finansowania (w tym fundusz operacyjny i środek specjalny) oraz postępowanie z archiwaliami.

Zasadnicze zadania żołnierzy WSI obejmują czynności operacyjno-rozpoznawcze i analityczno-informacyjne. WSI pozbawione zostały uprawnień śledczych. Projekt określa prawa i obowiązki pełniących służbę żołnierzy WSI, regulując m.in. kwestie użycia środków przymusu bezpośredniego i broni, prowadzenia kontroli operacyjnej, dokonywania kontrolowanych zakupów i sprzedaży oraz angażowania niejawnych współpracowników. Projekt wyznacza również zakres i procedury gromadzenia przez WSI danych osobowych a także sporządzania i wykorzystywania do celów operacyjnych fałszywych dokumentów. Autorzy projektu przewidzieli niezbędne mechanizmy sądowej kontroli działań WSI. Określono także zasady rekrutacji kandydatów do służby oraz oddelegowywania oficerów do wykonywania zadań poza WSI.

Część przepisów projektu wykazuje zbieżność z przepisami ustaw regulujących funkcjonowanie innych służb o zbliżonych zadaniach – ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353, z późn. zm.). Regulacja problematyki ochrony bezpieczeństwa i obronności państwa oraz jego tajemnic ma dzięki temu spójny charakter.

Projekt przewiduje zmiany w trzech obowiązujących ustawach: ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawie z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 54, poz. 572, z późn. zm.) i

ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155, poz. 1016, z późn. zm.). Zmiany te mają charakter porządkujący, związany z uregulowaniem funkcjonowania WSI w drodze ustawowej.

Przepisy przejściowe ustanawiają powoływane na podstawie ustawy Wojskowe Służby Informacyjne następcą dotychczas istniejących WSI. Żołnierze zawodowi pełniący służbę na podstawie dotychczasowych przepisów staną się żołnierzami WSI, ważność zachować mają także wszelkie wydane do dnia wejścia w życie ustawy rozkazy, decyzje, poświadczenia, certyfikaty i świadectwa, jak również wszystkie umowy i porozumienia. Do czasu wydania przewidzianych przez ustawę aktów wykonawczych obowiązywać mają dotychczasowe przepisy dotyczące WSI.

Projekt nie budzi zastrzeżeń pod względem legislacyjnym.

Opracował: Maciej J. Nowakowski